

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การศึกษาสภาพ และปัญหาการใช้หลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ช่วงชั้นที่ 2 ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครสวรรค์ เขต 1 ในครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ ซึ่งผู้วิจัยมีรายละเอียดของวิธีดำเนินการวิจัยที่จะนำเสนอ ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
3. การเก็บรวบรวมข้อมูล
4. การวิเคราะห์ข้อมูล
5. สถิติที่ใช้ในการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ โรงเรียนที่จัดการเรียนการสอนขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครสวรรค์ เขต 1 ปีการศึกษา 2547 จำนวน 179 โรงเรียน ผู้ให้ข้อมูลประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 179 คน ครูผู้สอน จำนวน 380 คน รวม 559 คน รายละเอียดดังตารางที่ 3.1

ตารางที่ 3.1 แสดงจำนวนประชากรที่ใช้ในการวิจัย

ขนาดโรงเรียน	ผู้บริหาร	ครูผู้สอน	รวม
ขนาดเล็ก	99	198	297
ขนาดกลาง	78	172	250
ขนาดใหญ่	2	10	12
รวม	179	380	559

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ โรงเรียนที่จัดการเรียนการสอนขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครสวรรค์ เขต 1 ปีการศึกษา 2547 จำนวน 146 โรงเรียน

ผู้ให้ข้อมูลประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา 146 คน ครูผู้สอน จำนวน 260 คน รวม 406 คน ซึ่งกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้ตารางประมาณค่ากลุ่มตัวอย่างของ เกรซีและมอร์แกน (Kerjcie and Morgan อ้างถึงใน ยุทธพงษ์ กัยวรรณ, 2543:75) แล้วสุ่มแบบชั้นภูมิ ตามขนาดของโรงเรียน รายละเอียดดังตารางที่ 3.2

ตารางที่ 3.2 แสดงจำนวนกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

ขนาด โรงเรียน	ผู้บริหาร	ครูผู้สอน	รวม
ขนาดเล็ก	80	132	212
ขนาดกลาง	64	118	182
ขนาดใหญ่	2	10	12
รวม	146	260	406

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ได้แก่ แบบสอบถาม ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

1. ลักษณะเครื่องมือ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามสภาพการใช้หลักสูตรและปัญหาการใช้หลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ช่วงชั้นที่ 2 ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครสวรรค์ เขต 1 จำนวน 2 ฉบับ มีลักษณะแบบสอบถามแบบตรวจสอบรายการ (Checklist) แบบปลายเปิด (Open form) และแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ

แบบสอบถามแบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นคำถามเกี่ยวกับสถานภาพ และข้อมูลของผู้ตอบ มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ

ตอนที่ 2 เป็นคำถามเพื่อศึกษาการใช้หลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ช่วงชั้นที่ 2 แบ่งออกเป็น 3 ด้าน ได้แก่ ด้านบริหารและบริการหลักสูตร ด้านดำเนินการเรียนการสอนตามหลักสูตร ด้านส่งเสริมและสนับสนุนการใช้หลักสูตร ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบตรวจสอบรายการ โดยแบ่งเป็น มีการปฏิบัติ และ ไม่มีการปฏิบัติ

ตอนที่ 3 เป็นคำถามเพื่อศึกษาปัญหาการใช้หลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ช่วงชั้นที่ 2 แบ่งออกเป็น 3 ด้าน ได้แก่ ด้านบริหารและบริการหลักสูตร ด้านดำเนินการเรียนการสอนตามหลักสูตร ด้านส่งเสริมและสนับสนุนการใช้หลักสูตร ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ โดยแบ่งระดับปัญหา ออกเป็น 5 ระดับ ดังนี้

5	หมายถึง	การใช้หลักสูตรมีปัญหาในระดับมากที่สุด
4	หมายถึง	การใช้หลักสูตรมีปัญหาในระดับมาก
3	หมายถึง	การใช้หลักสูตรมีปัญหาในระดับปานกลาง
2	หมายถึง	การใช้หลักสูตรมีปัญหาในระดับน้อย
1	หมายถึง	การใช้หลักสูตรมีปัญหาในระดับน้อยที่สุด

2. การสร้างเครื่องมือ

ผู้วิจัยดำเนินการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลตามลำดับขั้นตอนดังนี้

2.1 ศึกษาข้อมูลเบื้องต้น กระบวนการใช้หลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ช่วงชั้นที่ 2 จากเอกสาร ตำราและงานวิจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับรายงานการใช้หลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ช่วงชั้นที่ 2 เพื่อเป็นแนวทางสร้างแบบสอบถาม และนำข้อมูลที่ได้มากำหนดกรอบความคิดโดยให้ครอบคลุมประเด็น

2.2 ร่างแบบสอบถาม ผู้วิจัยได้กำหนดรูปแบบคำถาม แบ่งออกเป็น 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามแบบตรวจสอบรายการ เพื่อถามข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ สถานสภาพส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามแบบตรวจสอบรายการ และคำถามปลายเปิดถามเกี่ยวกับสภาพการใช้หลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ช่วงชั้นที่ 2 ของผู้ตอบแบบสอบถาม เพื่อรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับสภาพการใช้หลักสูตร

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามแบบตรวจสอบรายการ และคำถามปลายเปิดถามเกี่ยวกับปัญหาการใช้หลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ช่วงชั้นที่ 2 ของผู้ตอบแบบสอบถาม เพื่อรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาใช้หลักสูตร

2.3 นำข้อมูลที่ได้จากการศึกษาค้นคว้า มากำหนดเป็นนิยามปฏิบัติการ แล้วนำมาสร้างข้อคำถามเป็นแบบเลือกตอบ คือ มีการปฏิบัติ และ ไม่มีการปฏิบัติ และเป็นแบบมาตราวัดประมาณค่า คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด

2.4 นำร่างแบบสอบถามที่สร้างขึ้น ปรีกษาอาจารย์ที่ปรึกษา ขอคำแนะนำเพิ่มเติม และนำมาปรับปรุงแก้ไข แล้วจัดทำแบบสอบถามเพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการศึกษาวิจัย

2.5 นำแบบสอบถามไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาตรวจสอบเพื่อหาค่าความตรงตาม เนื้อหาของแบบสอบถามทั้งฉบับ โดยหาดัชนีความสอดคล้องของข้อคำถามกับเนื้อหา โดย ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 ท่าน ประกอบด้วย

2.5.1 นายเกษม เป้าศรีวงษ์	ศึกษานิเทศก์
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครสวรรค์ เขต 1
2.5.2 นางจรรยา เรืองมาลัย	ศึกษานิเทศก์เชี่ยวชาญ
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครสวรรค์ เขต 1
2.5.3 นางประณิตา อุทาน	ศึกษานิเทศก์ชำนาญการพิเศษ
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครสวรรค์ เขต 1
2.5.4 นายฟุ้ง เหล่าชัย	ศึกษานิเทศก์ชำนาญการพิเศษ
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครสวรรค์ เขต 1
2.5.5 นางกมลมาลย์ แสงธำรง	ศึกษานิเทศก์
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครสวรรค์ เขต 1

การตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาโดยใช้ดัชนีความสอดคล้อง (Index of Congruence : IOC) ตามสูตรดังนี้ (ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. 2539 : 248-249)

$$IOC = \frac{\sum R}{N}$$

เมื่อ IOC = ดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับปัญหา

R = ผลรวมของคะแนนความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ

N = จำนวนผู้ทรงคุณวุฒิ

การพิจารณาความสอดคล้อง โดยนำคำตอบของผู้ทรงคุณวุฒิแต่ละคนมาแปรค่า เป็นคะแนน ดังนี้

ให้คะแนนเท่ากับ +1 เมื่อแน่ใจว่าข้อคำถามวัดได้ตรงตามเนื้อหา

ให้คะแนนเท่ากับ 0 เมื่อไม่แน่ใจว่าข้อคำถามวัดได้ตรงตามเนื้อหาหรือไม่

ให้คะแนนเท่ากับ -1 เมื่อแน่ใจว่าข้อคำถามวัดไม่ตรงตามเนื้อหา

ถ้าดัชนีความสอดคล้องมากกว่าหรือเท่ากับ 0.5 ถือว่าอยู่ในเกณฑ์ใช้ได้ ไม่ต้องทำการปรับปรุง ผลการวิเคราะห์ พบว่า ข้อคำถาม จำนวน 82 ข้อ มีค่าความสอดคล้องมากกว่าหรือเท่ากับ 0.5 จำนวน 67 ข้อ และไม่มีค่าความสอดคล้อง 15 ข้อ ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่ผ่านเกณฑ์มากำหนดเป็นแบบสอบถาม

2.6 นำแบบสอบถามที่แก้ไขปรับปรุง ไปทดลองใช้ (Try Out) กับผู้บริหาร ครูผู้สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ช่วงชั้นที่ 2 ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครสวรรค์ เขต 2 ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 โรงเรียน เพื่อหาความเที่ยง (Reliability) โดยวิธีหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ของครอนบาค (Cronbach) ได้ค่าความเที่ยงของแบบสอบถามทั้งฉบับ 0.97

2.7 นำแบบสอบถามที่ทดลองใช้มาปรับปรุงแก้ไข เสนออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อตรวจสอบและให้คำแนะนำเพิ่มเติม ก่อนนำไปเก็บรวบรวมข้อมูล

2.8 จัดทำแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ เพื่อนำไปเก็บรวบรวมข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างในภาคสนาม

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิจัยเรื่อง การศึกษาสภาพและปัญหาการใช้หลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ช่วงชั้นที่ 2 ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครสวรรค์ เขต 1 ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยมีขั้นตอนดังนี้

1. ผู้วิจัยขอหนังสือจากสำนักงานบัณฑิตวิทยาลัย ถึงผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครสวรรค์ เขต 1 เพื่ออนุญาตเก็บข้อมูล (ลงวันที่ 11 มีนาคม 2548)
2. ขอความอนุเคราะห์จากผู้อำนวยการเขตพื้นที่การศึกษานครสวรรค์ เขต 1 ทำหนังสือถึงผู้บริหารสถานศึกษาเพื่อให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถาม (ลงวันที่ 18 มีนาคม 2548)
3. ผู้วิจัยส่งแบบสอบถามสำหรับผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนในวันประชุมผู้บริหารประจำเดือน (วันที่ 22 มีนาคม 2548)
4. การเก็บแบบสอบถาม ผู้วิจัยเก็บรวบรวมแบบสอบถามด้วยตนเอง ขอความร่วมมือจากสถานศึกษาในการรวบรวมและส่งแบบสอบถามคืนทางไปรษณีย์

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำข้อมูลที่เก็บรวบรวมได้มาวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

1. ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม วิเคราะห์โดยการแจกแจงความถี่ และหาค่าร้อยละ ได้ผลดังตารางที่ 3.3

ตารางที่ 3.3 แสดงข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

สถานภาพ	จำนวน	ร้อยละ
ตำแหน่งหน้าที่		
- ผู้บริหารสถานศึกษา	146	35.97
- ครูผู้สอน	260	64.03
ขนาดของโรงเรียน		
- ขนาดเล็ก (นักเรียนไม่เกิน 120 คน)	80	54.79
- ขนาดกลาง (นักเรียนตั้งแต่ 121-999 คน)	64	43.83
- ขนาดใหญ่ (นักเรียนตั้งแต่ 1,000 คนขึ้นไป)	2	1.36

2. ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพการใช้หลักสูตร วิเคราะห์ โดยการแจกแจงความถี่ และหาค่าร้อยละ ได้ผลดังตารางที่ 4.1 – 4.4

3. ข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาการใช้หลักสูตร วิเคราะห์โดยหาค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) โดยใช้เกณฑ์การแปลค่าคะแนนตามเกณฑ์มาตรฐานของลิเคอร์ต (Likert) ดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด. 2535 : 99-100)

ค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 4.51 – 5.00 หมายถึง ปัญหาการใช้หลักสูตรอยู่ในระดับมากที่สุด

ค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 3.51 – 4.50 หมายถึง ปัญหาการใช้หลักสูตรอยู่ในระดับมาก

ค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 2.51 – 3.50 หมายถึง ปัญหาการใช้หลักสูตรอยู่ในระดับปานกลาง

ค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 1.51 – 2.50 หมายถึง ปัญหาการใช้หลักสูตรอยู่ในระดับน้อย

ค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 1.00 – 1.50 หมายถึง ปัญหาการใช้หลักสูตรอยู่ในระดับน้อยที่สุด

แล้วนำเสนอในรูปตารางประกอบคำบรรยาย ได้ผลดังตารางที่ 4.5-4.8

4. ข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาการใช้หลักสูตร เพื่อเปรียบเทียบความเห็นของผู้บริหารและครูผู้สอน ที่มีขนาดของโรงเรียนแตกต่างกัน วิเคราะห์ โดยการทดสอบนัยสำคัญของความแตกต่างของค่าเฉลี่ยด้วยการทดสอบค่าเอฟ (F-test) แบบกลุ่มตัวอย่างเป็นอิสระต่อกัน (Independent F-test)

แล้วนำเสนอในรูปแบบตารางประกอบคำบรรยาย ได้ผลดังตารางที่ 4.9-4.10

5. ข้อเสนอแนะและความคิดเห็นอื่น ๆ บันทึกไว้เพื่อนำไปเขียนเป็นข้อเสนอแนะ

สถิติที่ใช้ในการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

1. สถิติสำหรับทดสอบเครื่องมือ

- ค่าความตรงตามเนื้อหา ของแบบสอบถามทั้งฉบับโดยวิธีหาค่าดัชนี

ความสอดคล้องของข้อคำถามกับเนื้อหาตามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ ดังนี้
จากสูตร ดังนี้

$$IOC = \frac{\sum R}{N}$$

เมื่อ IOC = ดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับปัญหา

R = ผลรวมของคะแนนความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ

N = จำนวนผู้ทรงคุณวุฒิ

- ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับ โดยวิธีหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา

จากสูตร ดังนี้

$$\alpha = \frac{n}{n-1} \left[1 - \frac{\sum Si^2}{Sx^2} \right]$$

เมื่อ α แทน ค่าสัมประสิทธิ์ความเชื่อมั่น

n แทน จำนวนข้อของเครื่องมือ

Si^2 แทน คะแนนความแปรปรวนรายข้อ

Sx^2 แทน คะแนนความแปรปรวนของเครื่องมือทั้งฉบับ

2. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

2.1 ค่าร้อยละ (%)

2.2 ค่าเฉลี่ยของคะแนน (\bar{X})

2.3 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (σ)

3. วิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One – way Classification)

(ล้วน สายศ และอังคณา สายศ. 2538 : 113)

$$F = \frac{MS_b}{MS_w}$$

เมื่อ	F	คือ	ค่าการแจกแจงของ F
	MS_b	คือ	ความแปรปรวน (Mean Square) ระหว่างกลุ่ม
	MS_w	คือ	ความแปรปรวนภายในกลุ่ม

4. ทดสอบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีเชฟเฟ (Scheffe')

(กานดา พูนลาภทวี. 2530 : 339)

$$S = \sqrt{(k-1)F_{\alpha(k-1, N-k)}} \sqrt{MS_w \left(\frac{1}{n_i} + \frac{1}{n_j} \right)}$$

เมื่อ	F	คือ	ค่า F ที่ระดับมีความมีนัยสำคัญ α ชั้นความเป็นอิสระ k-1 และ N-k
	MS_w	คือ	ค่าเฉลี่ยความแปรปรวนภายในกลุ่ม
	N	คือ	จำนวนตัวอย่างทั้งหมด
	n_i, n_j	คือ	ขนาดของตัวอย่างในกลุ่มที่ทดลองที่ i และ j ตามลำดับ
	K	คือ	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง